Öskü újkori 300 éves történelmének kezdete

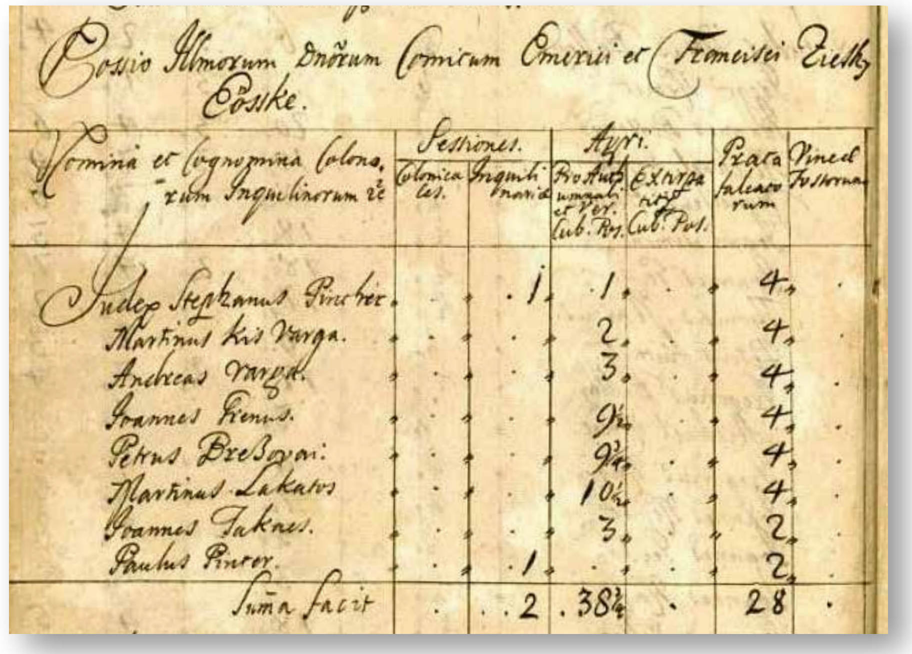

Possessio Illmorum Dnorum Comitum Emerici et Francisci Ziechy Eőske.

Nomina et Cognomina Colonorum Inquilinorum etc.	Sessiones. Colonicales	Sessiones. Inquilinariae	Agri. Proprietarii ungarici et Per. Cub. Pr.	Agri. Extravillani Cub. Pol.	Prata falcatorum	Vinea Fossorum
Judex Stephanus Pincter	.	1	1	.	4	.
Martinus Kis Varga	.	.	2	.	4	.
Andreas Varga	.	.	3	.	4	.
Joannes Grenus	.	.	9¼	.	4	.
Petrus Brezovai	.	.	9¼	.	4	.
Martinus Lakatos	.	.	10¼	.	4	.
Joannes Taknes	.	.	3	.	2	.
Paulus Pinter	.	1	.	.	2	.
Suma facit	.	2	38¾	.	28	.

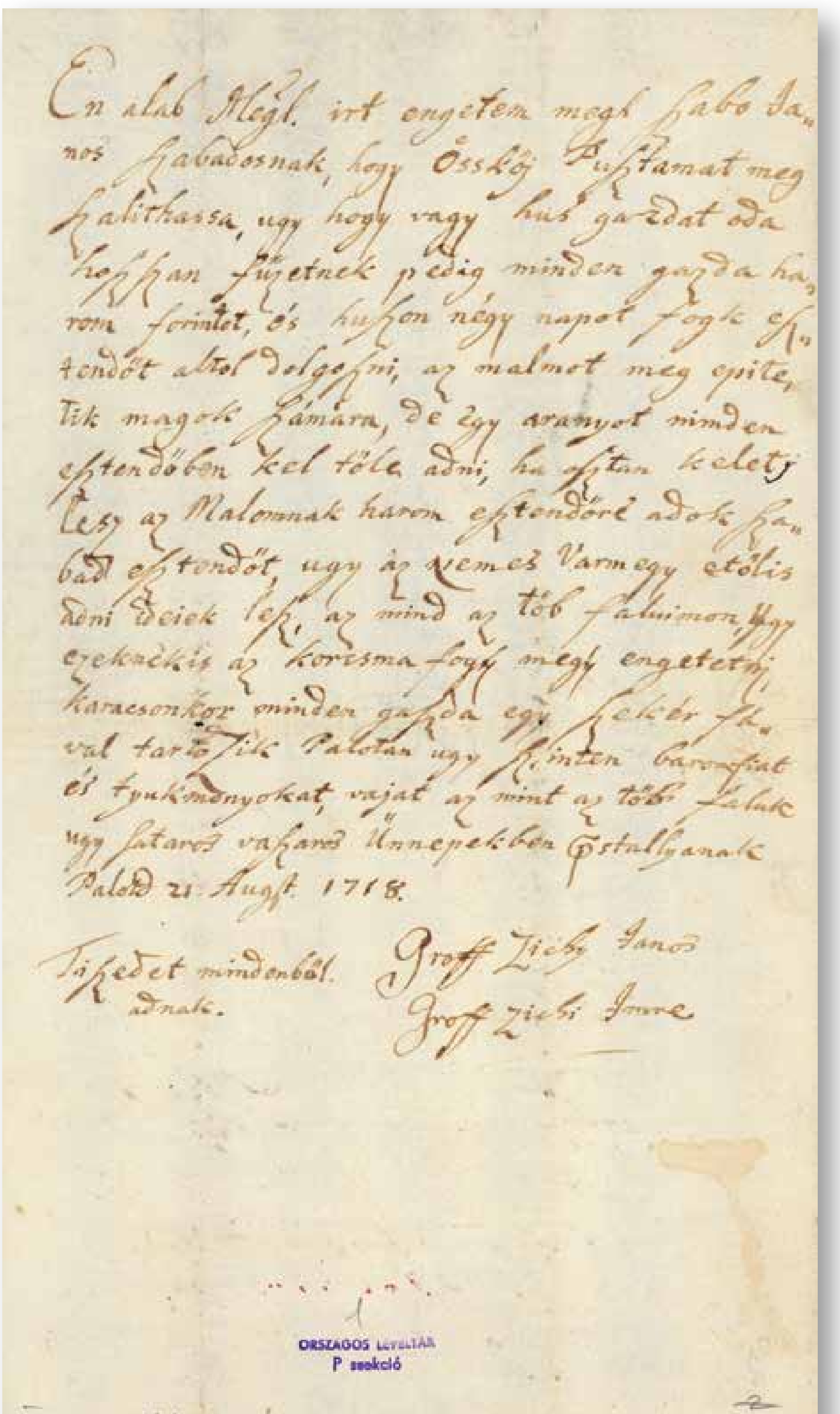

1543-ban, Székesfehérvár eleste után, egy portyázó török csapat rajtaütése során **a település teljesen elnéptelenedett**, és több mint másfél évszázadig lakatlan pusztaként tartották nyilván.

Még a török megszállás alatt, **1650-ben**, 16.000 forint fegyverváltság lefizetése ellenében, **megkapta Palota várát a hozzá tartozó falvakkal és pusztákkal:** ***Zichy I. István, 1679-től gróf***. A török kiűzése után, **ő, majd örökösei**, földesúrként, kegyúrként **megkezdték az újratelepítéseket**.

Öskü esetében – más-más okokból – **az első telepítések nem bizonyultak tartósnak**.

A XVIII. század első országos összeírása, 1715-ben, Öskün jelez ugyan 8 telepest: ***Pinthér István bíró, Kis Varga Márton, Varga András, Grenus János, Brezovai Péter, Lakatos Márton, Takács János, Pintér Pál*** **(bal felső kép)**, de az ő nevüket már nem tartalmazza az 5 évvel később megismételt országos összeírás – feltételezhetően, időközben valamennyien más földesúrhoz szegődtek el.

Az 1720-ban megismételt országos összeírás, más, de már 22 telepes családfő nevét tartalmazza: ***Simony Zsigmond, Csizmadia János, Varga János, Fazekas Márton, Varga Tamás, Zolnai Pál, Zolnai György, Pálinkás György, Vozár Márton, Visnovszky János, Dudás Pál, Smeli György, Demian Mátyás, Tancsek János, Becska János, Nyitray György, Ligács Mihály, Uhlar György, Takács István, Belán Péter, Badnarik János, Csekovics György*** **(jobb felső képek).**

Tartósnak bizonyult tehát az időközben, 1718-19-ben történt telepítés, mert e 22 név jelentős része fellelhető az 1721-ben, ***Raksányi György*** **evangélikus lelkész által elkezdett anyakönyvezés** szerinti dokumentumokban is; **szolgáljon tanúbizonyságul a születési anyakönyvek első oldala** ***(jobb alsó kép)***. Mindenképpen kiemelendőek **az Öskün, 1721-ben született, elsőként anyakönyvezett gyermekek:** ***Brehovszki Mihály*** **és** ***Smely Mária***.

Öskü újkori 300 éves történelmét, a fentiek szerint, az 1718-19. évi telepítés alapozta meg. Ezt lehetővé tette: **az 1718. augusztus 21-én kelt,** ***gróf Zichy III. János*** **és** ***gróf Zichy I. Imre*** **telepítési engedélye** ***Szabó János*** **szabados számára** ***(bal alsó kép)***. Az okirat tisztázata:

Én, aláb megírt engetem meg Szabó János szabadosnak, hogy össkői pusztámat megszálíthassa úgy, hogy vagy húsz gazdát odahozzon. Füzetnek pedig minden gazda három forintot, és huszonnégy napot fognak esztendőt által dolgozni. Az malmot megépítetik magok számára, de egy aranyot minden esztendőben kel tőle adni. Ha osztán keleti lesz az malomnak, három esztendőre adok szabad esztendőt, úgy az Nemes Vármegyétől is adni idejek lesz. Az mint az több faluimon, úgy ezeknek is az korcsma fogh megengetetni. Karácsonkor minden gazda egy szekér fával tartozik Palotán, úgyszintén baromfiat és tyúkmonyokat, vajat az mint az több faluk, úgy sátoros, vásáros ünnepekben praestállyanak.

Palota, 21. Augusti 1718. — *Gróf Zichy János*
Tizedet mindenből adnak. — *Gróf Zichy Imre*

Ezen engedély alapján, a 22 család a Felvidékről, a Bars vármegyei Simonyból (ma, Szlovákia területén: Simonovany; Partizanske város része) települt át Öskűre 1718-19-ben.

Itt kell megjegyeznünk, hogy **a fent hivatkozott országos összeírások nem voltak teljes körűek**. Az 1715. évi során országszerte szabálytalanságokat állapítottak meg, ezért elrendelte a hatóság a megismétlését – így lett az 1720. évi az oszmán uralom alól teljesen felszabadult Magyarország első, minden vármegyére kiterjedő összeírása. Azonban, ennek során **csak a külsőségekkel (telekkel, földdel, réttel, vagy szőlővel) rendelkező jobbágyokat és zselléreket írták össze; nem került összeírásra sem a nemesség, sem a papság, sem a tanítóság, sem a szegényebb (a csak házzal, vagy még azzal sem rendelkező) réteg**.

A község lakosságát 1731-ben 25, 1732-ben 24 család alkotta. Az 1785-ös évi népszámlálás azonban már 946 lakost mutatott – ugyanis időközben Besztercebánya környékéről, valamint Pozsony és Nyitra vármegyékből is érkezett utánpótlás.

Ahhoz, hogy korunkban, a 2018. esztendőben már 2.257 fő állandó lakosa lehet Öskünek, szükség volt eleink, kiemelten a fent nevezettek munkájára. Közülük rendelkezésre áll a **főnemesi gróf zicsi és vázsonkeői** ***Zichy III. János*** és ***Zichy I. Imre*** testvérpár arcképe:

Gróf Zichy III. János
(1690? –1727?)

A Zichy-család
címere

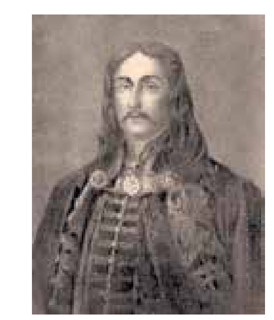

Gróf Zichy I. Imre
(1669 – 1746)

Az ő személyükön keresztül tisztelgünk mindazok munkássága előtt, akik hozzájárultak Öskü újkori fejlődéséhez!

Köszönjük a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának, hogy az 1718. évi engedélyező okiratot rendelkezésünkre bocsátotta. Az okirat jelzete: MNL OL P 707 – XVI. – 110. – No. 1.

Köszönjük továbbá, a többi dokumentum, illetve kép esetében: a Magyar Nemzeti Levéltár www.mnl.gov.hu; az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtára www.mek.oszk.hu; az Arcanum Adatbázis Kft. www.arcanum.hu; a Nemzeti Portrétár Közhasznú Alapítvány www.npg.hu elektronikus adatbázisaiban történő online hozzáférhetőség feltételeinek megteremtését.

A jelen dokumentum 2018. évben, Öskü újkori történelme 300. jubileumi évében, Öskü Község Önkormányzata, Kuncz Albert helytörténet-kutató és az Öskü Község Fejlődéséért Alapítvány összefogása eredményeképpen, a SKICC Reklámstúdió Kft. Nyomdában készült.

Possessio Eőske!

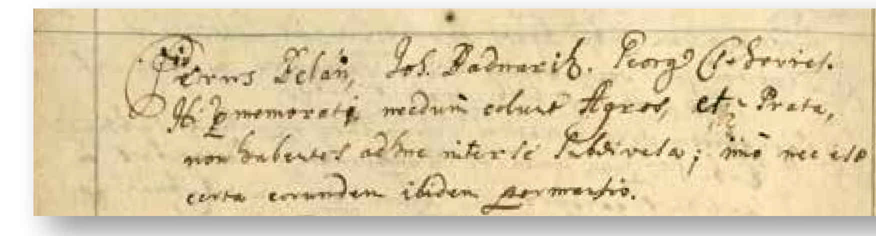

In Nomine Jesu!
Nomina Baptizatorum in Ecclesia Aug. Confessionis Eskuendi Tempore administrationis Rev. Dom. Georgii Raksanyi in Scripta.
Ab Anno MDCCXXI.